

HÖGSKOLAN VÄST

Institutionen för hälsovetenskap

Vårdhundens påverkan på livskvaliteten hos den äldre människan

- en analys av kvalitativa studier

Hanna Dahl

Ida Hallberg

**Examensarbete i omvårdnad på grundnivå
Sjuksköterskeprogrammet
Institutionen för hälsovetenskap/Högskolan Väst
Höstterminen 2017**

Abstract

Vårdhundens påverkan på livskvaliteten hos den äldre människan.

- en analys av kvalitativa studier

The therapy-dog's impact on the quality of life of the elderly person.

- an analyse of qualitative studies

Författare: Hanna Dahl & Ida Hallberg

Handledare: Christina Karlsson

Examinator: Ingela Berggren

Institution: Högskolan Väst, Institutionen för Hälsovetenskap

Arbetets art: Examensarbete på kandidatnivå, 15 hp

Program: Sjuksköterskeprogrammet, 180 hp

Termin/år: Hötterminen 2017

Antal sidor: 17

Background: In an ever-changing society with inadequate resources, the elderly are easily forgotten. Despite the risk of side-effect, pharmaceutical drugs are added to promote their quality of life. Instead of drugs as a first step, perhaps one can give man's best friend a chance.

Aim: The aim of this study was to illuminate the therapy dog's impact on the quality of life of the elderly person.

Method: This study was a qualitative literature-based study with an inductive approach, using a qualitative content analysis of the results from eight qualitative scientific articles.

Result: The study resulted in three themes and eight sub-themes. The therapy-dog had a positive impact on the quality of life of the elderly person, both subjective and objective. The experience of well-being was created by the therapy-dog's influence to develop old memories, the feeling of harmony, and a break from everyday life. New opportunities were created when the care dog motivated the elderly to dare to open up, activate, and seek new relationships.

Conclusion: The result shows that the meetings with the therapy-dog had positive impacts on several fronts of the elderly. What counts as beneficial impacts is subjective as well as relative. Contrary to everything positive, negative impacts may also occur. Conclusions that can be deduced from this study's result are that the therapy-dog as an implementation contributes positively to the elderly's quality of life. It should be noted, however, that this intervention is not for everyone as there are allergies, fears, negative impacts and general dislike towards dogs and that this has to be respected.

Keywords: *Elderly, animal assisted therapy, health, quality of life.*

Populärvetenskaplig sammanfattning

I ett ständigt föränderligt samhälle med bristande resurser glöms de äldre lätt bort. Trots risker för biverkningar sätts läkemedel in för att främja livskvaliteten. Istället för läkemedel som en första insats kanske människans bästa vän skall få en chans. Syftet med denna studie var att belysa vårdhundens påverkan på livskvaliteten hos den äldre människan och utforskades genom en kvalitativ innehållsanalys av åtta vetenskapliga artiklar. Studien genererade tre teman, 'upplevelse av välbehag', 'skapar nya möjligheter', 'förändrad livskvalitet', och åtta subteman 'minnen från förr', 'känslan av harmoni', 'en paus från vardagen', 'öppnar upp', 'motiverar till aktivering', 'en ny vänskap', 'helande magi' och 'ovälkomna känslor'. Resultatet visade att vårdhunden hade en positiv påverkan på livskvaliteten hos den äldre människan, både subjektivt och objektivt. Upplevelsen av välbefinnande skapades av vårdhunden som genom sin närvaro framkallade gamla minnen, känslan av harmoni och en paus från vardagen. Nya möjligheter skapades när vårdhunden motiverade de äldre till att våga öppna upp, aktivera sig och söka nya relationer. Vad som räknas som gynnsam påverkan är subjektivt såväl som relativt. I kontrast till allt positivt så kan även negativ påverkan uppstå. Slutsatsen av denna studie är att vårdhunden som insats bidrar positivt till den äldres livskvalitet. Det bör dock noteras att denna insats inte är för alla då det också kan förekomma allergier, rädslor, negativ påverkan och generell motvilja mot hundar och detta måste respekteras.

Innehåll

Inledning	1
Bakgrund	1
Den äldre människan.....	1
<i>Läkemedel</i>	1
Vårdhund.....	2
<i>Historia</i>	2
<i>Nutid</i>	2
<i>Utbildning</i>	2
<i>Risker</i>	2
<i>Nytta</i>	2
Teoretiska utgångspunkter	3
<i>Hälsa</i>	3
<i>Livskvalitet</i>	3
Sjuksköterskans ansvar	4
Problemformulering	4
Syfte	4
Metod	4
Litteratursökning.....	5
Urval	5
Analys	6
Resultat	7
Upplevelse av välbefind	7
<i>Minnen från förr</i>	7
<i>Känslan av harmoni</i>	7
<i>En paus från vardagen</i>	8
Skapar nya möjligheter	8
<i>Öppnar upp</i>	8
<i>Motiverar till aktivering</i>	8
<i>En ny vän</i>	9
Förändrad livskvalitet	9
<i>“Helande magi”</i>	9
<i>Ovälkomna känslor</i>	9
Diskussion	10
Metoddiskussion	10

Resultatdiskussion.....	12
Slutsatser.....	14
Praktiska implikationer.....	14
Förslag till fortsatt kunskapsutveckling	14
Referenslista	15

Bilagor

- I Tabell med sökhistorik av den systematiska artikelsökningen
- II Mall för kvalitetsbedömning av studie med kvalitativ metod
- III Översikt av analyserad litteratur

Inledning

Hälso- och sjukvården är ständigt under utveckling, men när det råder bristande resurser som det gör i samhället idag är det lätt hänt att vissa grupper försummas. En viktig grupp som måste uppmärksammas är de äldre och deras behov. I en tid där livsåldern blir allt högre kommer många problem och sjukdomar som följd. Att bli äldre innebär därför för många ett beroende av hjälp från samhället, i form av ett särskilt boende, hemtjänst, hemsjukvård, dagverksamhet eller sjukhusvård. Att behöva tas ur sitt sammanhang och hamna i en främmande miljö eller livssituation som hen inte känner sig trygg eller stimulerad i, kan på sikt leda till bland annat isolering, nedstämdhet eller till och med depression. Många av nutidens äldre har växt upp på landet eller har på andra sätt varit nära djur och natur, men kan inte leva på detta sätt idag. Hunden anses vara människans bästa vän och har en stor roll i dagens samhälle. Den används både som sällskap och inom flera yrken: bland annat som polishund, narkotikahund, servicehund samt vårdhund. Istället för att i första hand gå in med läkemedel till den äldre människan bör först alternativa omvårdnadsinsatser prövas, vilket gör att sjuksköterskan här har en viktig uppgift. Att använda sig av en vårdhund skulle kunna vara en sådan omvårdnadsinsats för att på detta sätt förbättra livskvaliteten för de äldre.

Bakgrund

Den äldre människan

World Health Organization (WHO, 2016) skriver att människor över 60 år klassas som äldre vuxna och att detta är en växande grupp över hela världen som kommer, mellan år 2015 till 2050, att öka från 12% till 22%. Enligt Hultén, Ingvar och Dehlin (u.å.) är åldrande en naturlig del av livet och kan beskrivas som de förändringar som händer i kroppen och psyket från födelsen till döden, dock är åldrandet begränsat fram till 40 års ålder. Det är en process som påverkas av genetik och miljöfaktorer, anpassningsförmågan försämras samtidigt som risken för sjukdom och död ökar. Nedbrytningsprocessen drabbar alla organsystem men vid olika tidpunkter, olika snabbt och med individuella skillnader (Hultén, Ingvar & Dehlin, u.å.).

Äldre som bor på särskilda boenden, har hemtjänst eller går på dagverksamhet gör ofta detta då de på grund av kombination av ålder, fysiska eller psykiska sjukdomar och funktionsnedsättningar behöver stöd i vardagen, ju sjukare desto mer omfattande insatser behövs (Socialstyrelsen, 2014a). Allt fler lever ett självständigt liv när de blir äldre men det finns också en del som behöver hjälp av närstående eller samhället. Att ta emot hjälp kan vara en svår situation och det är sjuksköterskans uppgift att informera och erbjuda det stöd som finns att få och samtidigt ha en förståelse för förändringen i dennes liv, att gå från ett oberoende till att vara beroende av någon annan (Blomqvist & Edberg, 2017). Målet är att den äldre trots ökat beroende av andras hjälpinsatser skall kunna leva under trygga förhållanden och känna att sitt liv är värdefullt och meningsfullt (Socialtjänstlagen, [SoL], SFS 2001:453, kap. 5, 4§).

Läkemedel

Det är vanligt att åldersrelaterade sjukdomar och besvär behandlas och lindras med hjälp av läkemedel, trots att äldre har en ökad känslighet för detta. Däremot kan icke-farmakologiska alternativ räcka långt och bidra till såväl hälsa som välbefinnande utan att öka läkemedelsanvändningen (Socialstyrelsen, 2014a). En vanlig anledning till att äldre hamnar på sjukhus är på grund av kontraindikationer vid polyfarmaci. Symtomen kan bli allvarliga och hade kunnat förhindras med en läkemedelsgenomgång där skadliga och onödiga läkemedel hade upptäckts och plockats bort (Ernst Bravell, 2017).

Vårdhund

Historia

I mer än 12 000 år har hunden och människan tillsammans delat en terapeutisk relation (Morrison, 2007). Världen över har djur sedan forntidens tider respekteras som en viktig del av människans överlevnad, hälsa och helande (Walsh, 2009). Ingen mindre än Florence Nightingale nämnde hur sällskapet av ett djur kan vara av nytta för den sjuka (Nightingale, 1860). Historiskt sett har djurassisterade insatser haft en hälsofrämjande påverkan hos människor och används på många ställen även i dag, däremot är denna typ av insats inte allmänt integrerad i dagens hälso- och sjukvård. Positiv påverkan av djurassisterade insatser har redovisats både historiskt och nyligen och har visat på ett flertal positiva påverkningar med endast få negativa sådana (Morrison, 2007).

Nutid

Det blir dock allt vanligare att hundar används som en del av behandling, träning och social närvaro inom hälso- och sjukvården, framför allt inom äldreomsorgen. Begreppet vårdhund definieras av Socialstyrelsen som en typ av tjänstehund som arbetar, med sin förare, inom en vård- eller omsorgsverksamhet. Vårdhundar kan bidra med mycket och det gäller att ta vara på de positiva påverkningarna (Socialstyrelsen, 2014b). Att få besök av en vårdhund är en möjlig insats för alla som bedömts vara lämpliga och själva är villiga att delta, mötena kan ske individuellt såväl som i grupp (Socialstyrelsen, 2014a). Insatsen kan användas som en enskild insats eller som ett komplement till övriga mediciner och behandlingar (Morrison, 2007).

Utbildning

En viktig faktor med denna typ av insats är att allting måste ske under kontrollerade former. När denna insats innefattar ett ekipage så klassas den, i Sverige, som kvalitetssäker. Ett ekipage innebär att både hunden och dess mänskliga förare tillsammans har genomgått en adekvat utbildning, ibland med ytterligare kunskap relevant till den aktuella situationen. Dessa ekipage har olika benämningar, bland annat vårdhund och terapihund, men lyder likväl under samma regler (Socialstyrelsen, 2014b).

Risker

Det gäller för hundförare såväl som personal att vara medveten om, uppmärksam på och ta hänsyn till eventuella risker, det kan bland annat handla om allergi, överkänslighet, smittspridning, fysiska skador samt hundrädsla (Socialstyrelsen, 2014b). Varje enskild situation kräver därför en individuell riskanalys där samtliga ovannämnda faktorer ständigt värderas (Socialstyrelsen, 2014a).

Nytta

Tidigare forskning visar att djurassisterade insatser kan bidra till förbättring av humör, motivation, självkänsla samt fysiskt och psykiskt välmående (Morrison, 2007). Det kan vara en hjälp för patienter att hitta coping-mekanismer och därmed ett effektivt sätt att bearbeta sina känslor (Firmin, Brink, Firmin, Grigsby, & Foster Trudel, 2016). Socialstyrelsen (2014a) har utfärdat en rapport om en systematisk översikt av vårdhundens påverkan på äldre i särskilt boende och huruvida det finns vetenskapligt stöd. Den kom fram till att det inte existerade tillräckligt med vetenskaplig grund för att kunna fastställa påverkningarna av en insats med vårdhund, men att betydelse för enskilda personer påvisades i form av positiv påverkan avseende psykisk ohälsa, känslor och ensamhet. De anser att det finns begränsad kunskap om vårdhundens påverkan som insats för äldre i särskilda boenden då det saknas sammanställd och

uppdaterad kunskap, och efterlyser därför fler studier med syfte att påvisa vårdhundens påverkan (Socialstyrelsen, 2014a).

Teoretiska utgångspunkter

Hälsa

Hälsa är ett mångdimensionellt begrepp som betyder helhet och helighet. Olika vårdteorier och modeller beskriver den som adaptiv, livsprocess, normaltillstånd, tillväxt och utvecklingsprocess (Wärnå-Furu, 2012). WHO (2009) beskriver att de grundläggande förutsättningarna och resurser för hälsa är fred, skydd, utbildning, mat, inkomst, stabilt ekosystem, hållbara resurser och rättvisa.

Eriksson (1989) menar att hälsan är något relativt och unikt för varje individ. Gränsen mellan frisk och sjuk är otydlig och att hälsa är något som upplevs vid sundhet, friskhet och välbefinnande. Dessa begrepp påverkas inte av diagnoser, vilket gör att hälsa kan upplevas trots närvaro av sjukdom. Vidare beskrivs begreppet som något ursprungligt och naturligt hos människan och rubbas när hen stöter på hinder. Den går att symbolisera som en "Gyllene medelväg" där det skall balanseras mellan brist och övermått. Vid tillståndet upplevs helighet, vördnad för sitt eget liv och känslan av att vara unik.

Livskvalitet

Begreppet livskvalitet har idag ingen allmänt vedertagen betydelse, utan varierar beroende på sammanhanget (Statens Offentliga Utredningar [SOU], 2015). Livskvalitet kan bland annat innebära huruvida en människa har möjlighet att leva ett bra liv och kan avse olika saker. Det kan både handla om något mätbart, som arbete, bostad, god ekonomi och rörelsefrihet som att vara något subjektivt som upplevelsen av sin egen situation, vilket istället påverkas av faktorer som sjukdom, självbestämelse över sitt eget liv och att kunna göra det som är viktigt (Hermerén, u.å.).

Enligt SOU (2015) finns det fyra olika sätt att tolka vad livskvalitet innebär: välstånd, lycka, meningsfullhet och handlingsfrihet. Dessa faktorer mäts genom hälsa, kunskap och färdigheter, sysselsättning, ekonomiska resurser, politiska resurser och medborgerliga rättigheter, sociala relationer, säkerhet till liv och egendom, bostad, tidsutrymme och livsmiljö.

Enligt Nordenfelt (1991) är mätning av livskvalitet en komplicerad process som kräver vetande om hela människan för att kunna göra en korrekt bedömning, vilken typ av livskvalitet som väljs att granskas är därför av betydelse då människan kan ha flera olika typer av livskvalitet och kan till exempel uppleva en religiös version men inte en intellektuell sådan. Den vanligaste bedömningsmetod som människan själv väljer att bedöma sig efter är välbefinnandeskalan. Den innefattar välbefinnande, harmoni, tillfredsställelse och lycka. Det är dock lämpligt att både en objektiv och en subjektiv mätning genomförs för att få ett trovärdigt resultat. Genom en objektiv bedömning ingår människans somatiska hälsostatus, yrke, bostad och familj medan den subjektiva bedömningen istället innefattar upplevelser av den yttre situationen och sinnesstämningen i allmänhet. Anledningen till att en objektiv och en subjektiv bedömning bör göras är på grund av att människans livskvalitet även är beroende av de yttre mer materiella faktorerna, vilket inte räknas in om välbefinnandeskalan endast används (Nordenfelt, 1991).

Äldres syn på livskvalitet baseras ofta på familj, boende och ekonomisk situation. De som upplever en sämre livskvalitet har ofta mist några av sina sociala kontakter såsom en partner. En annan faktor till försämrad livskvalitet var rädslan att förlora sin självständighet, bli immobil och därav husbunden (Farquhar, 1995).

Sjuksköterskans ansvar

Vården har den senaste tiden genomgått en utveckling och det går att bemöta patientens behov på ett helt annat sätt än tidigare, bland annat genom kortare behandlingstider, större behandlingsmöjligheter och en ökad avancerad vård i hemmet. Samtidigt är resurserna begränsade och hälso- och sjukvården måste prioritera mellan att minska verksamheter, värdera vissa verksamheter före andra eller att arbeta med utveckling, utvärdering och forskning, vilket är nödvändigt för att kunna utveckla vården (Willman, Stoltz, & Bahtsevani, 2011).

Enligt ICN:S Etiska kod för sjuksköterskor ingår det i sjuksköterskans ansvar, tillsammans med samhället, att initiera och främja insatser som kan vara till godo för allmänheten, särskilt för sårbara gruppers hälsa och sociala behov (Svensk sjuksköterskeförening, 2012), till exempel de äldre.

Även den kommunala omsorgen skall sträva efter att den äldre människan får leva ett värdigt liv och känna ett välbefinnande, samt ha en aktiv och meningsfull vardag tillsammans med andra (SoL, SFS 2001:453, kap. 5, 4§). Hälso- och sjukvården skall också arbeta med att förebygga ohälsa (Hälso- och sjukvårdslagen [HSL], SFS 2017:30, kap. 3, 2§) och sjuksköterskan som är omvårdnadsansvarig har här en viktig uppgift att bedöma och utvärdera patientens hälsotillstånd (Svensk Sjuksköterskeförening, 2017). Med detta som grund är det relevant att forska i ämnet om vårdhund som insats och dess påverkan på den äldre människan (Socialstyrelsen, 2014b).

Problemformulering

I ett samhälle där människan blir allt äldre kommer även många sjukdomar som följd. Risken för isolering, nedsatt aktivering och nedstämdhet ökar, vilket på sikt kan leda till depression, som i sin tur ytterligare försvårar vardagen. Läkemedel kan vara till stor hjälp i många situationer, men det är inte riskfritt och kunskap om alternativa metoder kan därför vara viktig kunskap. Det blir allt vanligare att använda hunden inom hälso- och sjukvården, framför allt inom äldreomsorgen och det har visat sig att detta har en positiv påverkan, men det råder fortfarande en begränsad vetenskaplig grund. I en tid av ständig utveckling och nya möjligheter kan forskning om insatser som denna därför generera till värdefull kunskap som i framtiden kan göra vårdhund till en mer etablerad insats. Eftersom det är sjuksköterskans ansvar att utveckla och utvärdera omvårdnaden skulle detta vara ett bra tillägg i uppdraget att främja hälsa och livskvalitet hos dessa äldre människor.

Syfte

Syftet med denna studie var att belysa vårdhundens påverkan på livskvalitet hos den äldre människan.

Metod

Detta är en litteraturstudie som följer metoden att bidra till evidensbaserad omvårdnad med grund i analys av kvalitativ forskning (Friberg, 2017). Syftet med kvalitativa empiriska studier, såsom vetenskapliga artiklar, är att skapa en förståelse för människor och de situationer som dem kan befinna sig i och utgör ett belägg för förståelsen av ett fenomen eller en problematik. Denna litteraturstudie går istället ut på att fördjupa förståelsen av ett fenomen relaterat till en patientgrupp eller ett vårdssammanhang. Genom att använda sig av den aktuella metoden och granska kvalitativa artiklar förs flertalet resultat samman och bildar en ny helhet, en ny vägledning (Segesten, 2017). För att kunna möta patienters behov på bästa sätt är det viktigt

att veta hur de upplever olika situationer, därför är studier av denna art nödvändiga (Friberg, 2017).

Litteratursökning

En systematisk sökning i de vetenskapliga databaserna CINAHL och PubMed tillämpades vid datainsamlingen. CINAHL är en databas som innehåller omvårdnadsvetenskapliga artiklar, detta gör även PubMed men omfattas främst av medicinvetenskapliga artiklar (Östlundh, 2017). Sökorden baserades på de valda begreppen samt efter den valda metoden. I de systematiska sökningarna användes och kombinerades sökorden; “elder*”, “aged”, “older”, “geriatric”, “nursing home”, “hospice*”, “animal assisted therap*”, “animal assisted intervention*”, “animal assisted activit*”, “pet therap*”, “dog therap*”, “therapy dog”, “dog assisted therap*”, “dog assisted intervention”, “quality of life”, “health”, “wellbeing”, “qualitative”, “interview*” och “experienc*” samt ämnesorden; MH “Pet therapy”, “Animal Assisted Therapy” [Mesh] och “Quality of Life” [Mesh], se bilaga I. De sökningar som gjordes resulterade i en artikel från CINAHL och sju artiklar från PubMed. Då det engelska språket är fullt av synonymer, samt att olika ords betydelse är något subjektivt, blir urvalet och användandet av sökord en utmaning (Östlundh, 2017). Här är det till en hjälp att använda sig av olika söktekniker. Eftersom ovanstående databaser inte automatiskt söker upp alla böjningsformer av valda sökord kan trunkering användas. Genom att avsluta en ordstam med ett trunkeringstecken (*) kommer samtliga möjliga böjelser på sökordet att inkluderas i sökningen (Östlundh, 2017). Det sker heller ingen automatisk sökning på sökordets synonymer, för att kringgå detta användes en boolesk sökteknik. Denna sökteknik består av så kallade sök-operatorer och används för att markera hur de valda sökorden ska kombineras (Östlundh, 2017). I denna studie användes sök-operatorerna “AND” och “OR”. Operatoren “AND” skall användas mellan två eller fler sökord för att kombinera dem, till exempel; ‘quality of life’ AND ‘experience’, och tvingar databasen att enbart visa dokument som innehåller båda sökorden. Operatoren “OR” används mellan två eller fler termer för att få träffar på någon eller alla sökord, denna operator kan vid fördel användas vid synonymer. För att uppnå en hög ämnesprecision bör så kallade ämnesord användas, då söker databasen preciserat efter de olika dokumentens innehåll och ger därmed ett bättre sökresultat. Artikelsökningar i regel genererar många träffar och det är till en fördel att enkelt kunna sälla bort det som är orelevant. I de flesta databaser finns det flera olika avgränsningsfunktioner att välja på (Östlundh, 2017). Samtliga artikelsökningar avgränsades med hjälp av de valbara begränsningarna “Peer review” eller “Abstract”, “English” och publiceringsår “2006-2017” (Bilaga 1). Det gjordes även så kallade sekundärsökningar, men gav inget resultat. En sekundärsökning kan göras på flera sätt, genom att till exempel söka i de valda artiklarnas referenslistor eller att söka på författarnas namn kan man hitta ytterligare relevanta artiklar. Denna typ av sökning är en effektiv och nödvändig metod att tillämpa för att få fram ett så bra slutresultat som möjligt, annars riskeras det att gå miste om relevanta artiklar (Östlundh, 2017).

Urval

Då det råder stor brist på kvalitativa studier inom ämnet blev omfattningen av relevanta studier relativt liten. Inklusionskriterierna var artiklar från hela världen, äldre människor, vilket i denna studie innebar en ålder på 60 år och äldre, samt vårdhundar. De äldre i de analyserade artiklarna skulle antingen vara i behov av kontinuerlig vård, vara boende på ett särskilt boende eller hospice, inneha hemtjänst eller dagverksamhet eller vara inlagda på sjukhus. De skulle alltså vara i behov av hjälp från samhället för att kunna klara av sin vardag. Personer med kognitiv svikt inkluderades då detta tillstånd ofta förekommer inom äldreomsorgen och är därmed en stor anledning till behovet av vårdhundar.

Kvantitativa artiklar och kvalitativa artiklar som inte berörde syftet exkluderades. Andra djur eller andra typer av interventioner än hundar var ej relevant, däremot tog vissa artiklar upp flera olika djurarter eller typer av interventioner i en och samma studie. Artiklar vars resultat där det gick att urskilja vårdhundens påverkan på den äldre människan valdes att analyseras. Artiklarna inkluderades även om de var skrivna ur olika perspektiv, så länge påverkan på de äldre beskrevs.

Valda artiklar har granskats utifrån mallen för kvalitetsgranskning (bilaga II) av studier med kvalitativ metod utarbetad av Institutionen för hälsovetenskap Högskolan Väst med utgångspunkt från mall presenterad av Willman et al., (2011). Samtliga artiklar uppnådde hög kvalitet och redovisas i bilaga III.

Analys

Analys av de valda artiklarna utfördes enligt Fribergs (2017) metod att bidra till evidensbaserad omvårdnad med grund i analys av kvalitativ forskning. Denna metod innebär en process där en rörelse från helhet till delar pågår tills en ny helhet har sammanställts. Helheten består av de utvalda artiklarna som sedan sönderdelas ner till delar, eller bärande aspekter, som är av betydelse för den aktuella studiens syfte. Delarna monteras samman till en ny helhet, ett nytt resultat. Vidare beskrivs genomförandet av analys enligt fem steg.

I steg ett inleddes analysen med upprepade genomläsningar av de valda artiklarna, med fokus på resultaten, för att få en uppfattning av vad de handlade om. Eventuella tankar och funderingar diskuterades kontinuerligt.

Steg två gick ut på att identifiera nyckelfynd i samtliga artiklars resultat. Denna fas inleddes gemensamt för att komma överens om hur den skulle utföras, och fortsattes därefter enskilt för enkelhetens skull. Efter att ha läst igenom samtliga artiklar diskuterades det om vad som hade framträtt i de olika resultaten.

Allt i studiernas resultat som var av relevans för den aktuella studiens syfte valdes ut och fördes in i ett separat dokument, i enlighet med steg tre. Dokumentet lästes igenom tillsammans och diskussion om vad som var relevant och inte fördes tills det råde konsensus. Det som inte ansågs som relevant togs bort och det som framkom som relevant skrevs därefter ut på papper och varje textstycke klipptes ut till lappar för att förenkla analysen i nästa steg.

I steg fyra skall fynden relateras till varandra och paras ihop. Genom grundlig läsning upptäcktes ämnen relevanta till det aktuella syftet, som beskrivits i flera utav de valda artiklarna. Utifrån dessa skapades tillfälliga grupper. Samtliga lappar från steg tre lästes upp högt och placerades, i samråd, under passande subtema. Vissa subteman splittrades eller kombinerades för att uppnå mer sammanhållna ämnen, samt grupperades in i övertäckande teman.

Under det sista steget, steg fem, är analysen klar och skall presenteras på ett tydligt och läsbart sätt. Genom att rada upp lapparna, ett subtema i taget, och placera dem i en logisk och sammanhängande ordning blev det lättare att sammanfatta allt till en beskrivande text, en ny helhet. För att försäkra att texten var begriplig och kommunicerbar lästes den av såväl handledare, som kurskamrater som bekanta.

Resultat

Analysen resulterade i tre huvudteman och åtta subteman som presenteras i tabell 1.

Tabell 1.

Översikt över huvudteman och subteman.

Tema	Subtema
Upplevelse av välbehag	<ul style="list-style-type: none"> - Minnen från förr - Känslan av harmoni - En paus från vardagen
Skapar nya möjligheter	<ul style="list-style-type: none"> - Öppnar upp - Motiverar till aktivering - En ny vän
Förändrad livskvalitet	<ul style="list-style-type: none"> - "Helande magi" - Ovälkomna känslor

Upplevelse av välbehag

Huvudtema nummer ett, Upplevelse av välbehag, innehåller tre subteman: Minnen från förr, Känslan av harmoni och En paus från vardagen. I detta tema behandlas de stunder då minnen dyker upp, de äldres upplevelser och de positiva känslorna som framkallades på grund av vårdhundens närvaro.

Minnen från förr

Under mötet och interaktionen mellan vårdhunden och de med varierande grad av kognitiv svikt visade det sig upprepade gånger att minnen från tidigare husdjur dök upp, ju mer tid som lades på interaktionerna med vårdhunden desto tydligare blev minnena och flera episoder av klarhet framkom (Kawamura, Niiyama, & Niiyama, 2009). Mer specifik information som husdjurets namn och historier anknutna till barndomen kom fram. Samvaron med vårdhunden gav de äldre trygghet så att de kunde känna sig mer trygga i situationen med sina återvunna minnen (Swall, Ebbeskog, Lundh Hagelin, & Fagerberg, 2014).

Som en följd av detta kunde de äldre med kognitiv svikt få stunder med tillfällig sinnesnärvaro. Detta utspelade sig i form av ord och historier, bland annat om minnen från sitt eget liv, upplevda känslor, gamla vänner, betydande platser samt gamla låtar och texter som under samtalet blev tydligare (Swall et al., 2014). Historier så gamla som 50-60 år kunde berättas av personer som annars inte mindes vad som hände alldeles nyss (Swall, Ebbeskog, Lundh Hagelin, & Fagerberg, 2016). Däremot innebar detta för många en kamp att balansera mellan dessa minnen. Det gällde att kunna hantera de minnen som dök upp, både de glada och de svåra samtidigt som gränsen för vad som var verkligt kunde vara svårt att tyda, framförallt för de äldre med kognitiv svikt (Swall et al., 2014).

Känslan av harmoni

Som en följd av interaktionerna med vårdhunden kände de äldre sig avslappnade och lugna (Schmitz, Beermann, MacKenzie, Fetze, & Schulz-Quach, 2017). De som befann sig i ett palliativt skede kunde få hjälp att hantera oro och rädslor inför döden med hjälp av vårdhundens lugnande inflytande, vilket förbättrade den psykiska hälsan. Äldre som vanligtvis hade samarbetssvårigheter i den vardagliga skötseln kunde under vårdhundens närvaro låta personalen utföra sina arbetsuppgifter utan vare sig aggression eller obehag. Den visade sig

således ha en positiv inverkan på de äldres sinnesstämning vilket gav ett hanterbart lugn i oroliga situationer (Johannessen & Garvik, 2016; Swall et al., 2016).

Fysisk kontakt och interaktion med vårdhunden främjade en känsla av närhet och tillit (Schmitz et al., 2017) och fyllde ett tomrum som stärkte relationen mellan den äldre och vårdhundsteamet (Nelson, 2006). Genom att vara nära och kärleksfull gentemot vårdhunden var det uppenbart att den var värdefull för den äldre (Swall, Ebbeskog, Lundh Hagelin, & Fagerberg, 2017). Den skapade en känsla av närvaro i situationen (Nelson, 2006) och ett ögonblick av lugn och ro (Swall et al., 2014). Närvaron ingav en naturlig känsla av harmoni utan några skyldigheter eller behov av muntlig kommunikation (Nelson, 2006; Swall et al., 2014).

En paus från vardagen

Vårdhunden skapade en paus från den dagliga rutinen (Kawamura et al., 2009) eller sjukdomen (Swall, Ebbeskog et al., 2016; Schmitz et al., 2017). Glädje, skratt och välbehag var känslor som framkallades under mötet, framförallt genom närhet men också genom lekar (Swall et al., 2014). Efter mötet kände sig den äldre både mer uppskattad, lycklig (Swall et al., 2017) och tillfreds (Schmitz et al., 2017) och ingav en känsla av "frisk luft" då vårdhundens närvaro upplevdes som en lättnad från vardagen och var för många den mest uppskattade aktiviteten på äldreboendet (Kawamura et al., 2009).

Skapar nya möjligheter

Huvudtema nummer två, Skapar nya möjligheter, innehåller tre subteman: Öppnar upp, Motiverar till aktivering och En ny vän. I detta tema beskrivs hur kommunikation och aktivering främjades men även relationen som skapades mellan den äldre och vårdhunden.

Öppnar upp

Vårdhunden framkallade oftast positiva känslor (Kawamura et al., 2009). Interaktioner med den fungerade som en katalysator för kommunikation (Schmitz et al., 2017) och kunde framkalla samtal om svåra ämnen (Swall et al., 2014). Närvaron hjälpte de äldre att öppna upp och dela med sig av sina inre tankar och känslor, till exempel frågor gällande livet och döden (Swall et al., 2016). Samtalen kunde även handla om sjukdom, människor, djur, önskningar och känslor (Schmitz et al., 2017).

Den skapade tillfällen för de som kände sig ensamma att kunna komma ut och umgås i en avslappnad och positiv miljö. Samtalsämnen skapades kring den och bidrog också till att nya relationer bildades (Kawamura et al., 2009).

I dess närvaro blev de äldre mer bekväma, initiativtagande och uttryckte sina tankar och önskningar mer än vanligt under samtal (Swall et al., 2016) samt kunde de med talsvårigheter börja prata med tydliga och förståeliga ord och med hela meningar i ett jämt flöde (Swall et al., 2014).

Motiverar till aktivering

Som en följd av vårdhundens närvaro kände sig de äldre mer aktiverade. En varierande grad av beteendeaktivering under mötena framkallades, de blev engagerade i vårdhunden och aktiverades genom att iaktta och reflektera över dess beteende, detta skapade således en motivation till att vilja delta (Schmitz et al., 2017). Att låta de äldre delta i vårdhundens lydnessövningar skapade dessutom motivation till mer aktivitet (Kawamura et al., 2009; Schmitz et al., 2017).

En ny vän

Många utvecklade en relation till vårdhunden, de såg den som en jämlik, och som en ny vän (Swall et al., 2014) samt att de började känna ett ansvar för vårdhunden och visade mer engagemang (Swall et al., 2017). De började också uttrycka starka känslor (Swall et al., 2016) som tillgivenhet och omsorg (Swall et al., 2017). Kärlek visades genom ömhet, klappningar och kramar till vårdhunden, gärna ansikte mot ansikte, även beskyddande känslor förekom (Swall et al., 2014). Vissa hade så starka känslor att de satte vårdhundens välmående och behov framför sina egna (Swall et al., 2017) och några uttryckte även känslor av ägande (Kawamura et al., 2009). Många uttryckte därför en önskan om att få träffa vårdhunden igen (Schmitz et al., 2017; Swall et al., 2014; Swall et al., 2017).

Förändrad livskvalitet

Huvudtema nummer tre, Förändrad livskvalitet, innehåller 2 subteman: "Helande magi" och Ovälkomna känslor. Här hanteras de mest framträdande positiva och negativa delarna med vårdhunden som insats. Hur närvaron kan förgylla livskvaliteten men också vilka konsekvenser det kan bli om mötet går fel.

"Helande magi"

Vårdhunden hade en gynnsam påverkan på hälsan och hos vissa fungerade den som en "helande magi" och uttrycktes som "den bästa medicinen" (Abrahamson, Cai, Richards, Cline, & O'Haire, 2016). Oförklarliga händelser såsom plötsligt förbättrad funktionsförmåga, lindring av lidande vid ett palliativ skede (Swall et al., 2016), lindring av aggressioner (Johannessen & Garvik, 2016) och positiv påverkan på hälsan (Abrahamson et al., 2016) framkom. Den minskade också upplevelsen av ensamhet och stress (Kawamura et al., 2009) och gjorde tillvaron meningsfull (Swall et al., 2016). Insatsen hade även fördelaktig påverkan för de med smärta eftersom oxytocin utsöndras vid kontakt och beröring av djur, vilket bidrar till att minska smärta (Abrahamson et al., 2016). Den medförde också positiva förändringar av sinnesstämning och beteende hos de äldre (Swall et al., 2016; Johannessen & Garvik, 2016) och interaktionerna gav positiva känslor som var både återställande, fördelaktiga och berikande (Schmitz et al., 2017). Bara genom att dela säng med och ha vårdhunden nära intill kunde positiv påverkan påvisas (Swall et al., 2016).

Äldre med kognitiv svikt kunde under vissa tillfällen känna sig fri från sin sjukdom och kunde då under en kort period visa sitt inre jag, så som de en gång var innan sjukdomen (Swall et al., 2017). Vårdhunden gav således en positiv inverkan på de med sjukdom, men symtomen kom dock oftast tillbaka strax efter att mötena hade upphört (Swall et al., 2016).

Ovälkomna känslor

I de flesta av fallen uppskattades vårdhundens närhet, men vissa av de äldre tyckte inte om att ha den alltför nära rent fysiskt, men uppskattade ändå själva insatsen (Swall et al., 2014; Swall et al., 2017). Ogillande kunde även bero på en alltför snabb utveckling av relationsmässig närhet eller en generell motvilja mot hundar (Schmitz et al., 2017). Det var också en grupp som uppskattade närvaron men som inte ville interagera med den för att de var rädda att bli för involverade (Schmitz et al., 2017). En annan negativ aspekt var att vissa upplevde sorg och ångest när mötena tog slut (Swall et al., 2014).

Som tidigare nämnts hjälpte vårdhunden de äldre med kognitiv svikt att minnas, dock kunde detta även innebära jobbiga minnen som var svåra att hantera (Abrahamson et al., 2016; Swall et al., 2014; Swall et al., 2016). Att inte kunna hantera dessa svåra minnen kunde framkalla både sorg, ångest, oro och upprördhet. Trots vårdhundens inverkan att framkalla minnen så var inte alltid den fysiska närvaron till någon hjälp för att kunna hantera denna

situation, utan känslorna kunde istället bli överväldigande så vårdhunden orsakade i dessa fall mer skada än nytta (Swall et al., 2014).

Diskussion

Metoddiskussion

För undersökningar som är mer djupgående i sin helhet så är den kvalitativa forskningsmetoden att föredra då man här samlar in berättande och beskrivande data (Polit & Beck, 2017). Därför valdes en kvalitativ ansats med analys av kvalitativ forskning enligt Friberg (2017). Då det under den inledande litteratursökningen observerades att det rådde bristande forskning av kvalitativa artiklar insåg författarna att det fanns ett behov av denna studie. Däremot innebär denna metod en uteslutning av kvantitativa artiklar och därmed också en risk att värdefull kunskap gått förlorad.

Av de tre systematiska sökningarna som genomfördes gjordes endast en av dem i CINAHL, resterande två i Pubmed. Sökningen i Cinahl gav inte det resultatet som var önskvärt då bara en artikel kunde användas, vilket var förvånande då Cinahl huvudsakligen innehåller mer omvårdnadsvetenskapliga artiklar än Pubmed (Östlundh, 2017). Ingen förklaring hittades till detta. För att inte gå miste om ytterligare användbara artiklar utfördes även sekundärsökningar, dock resulterade det inte i några nya artiklar. Detta indikerar att tidigare sökningar varit tillräckligt relevanta. Möjligheten finns dock att sökningar i ytterligare databaser hade genererat ett större resultat.

Sökorden grundades i studiens syfte och kombinerades med synonymer och ämnesord. Nackdelen med ämnesord är att artiklar som inte blivit tilldelade det ämnesordet men som fortfarande är relevanta kan gå förlorade. Det upptäcktes en stor skillnad i antal träffar, med och utan synonymer till ämnesordet. Därför togs beslutet att komplettera sökningen med synonymer för att säkerställa att allt relevant skulle hittas. Hade fler och mer varierade sökningar gjorts samt med andra sökord kunde resultatet ha blivit annorlunda.

Litteratursökningarna inkluderade artiklar från hela världen för att uppnå ett så överförbart resultat som möjligt. Valda artiklar omfattade USA, Tyskland, Japan, Sverige och Norge, detta innebär en stor spridning såväl kulturellt som ekonomiskt. Önskvärt hade varit att ha med artiklar från länder där hunden har en annan roll i samhället.

Studien är i huvudsak baserad på den senaste forskningen, förutom gällande en artikel som är 11 år gammal. Detta var ett medvetet val för att uppnå ett fylligare resultat då det råder brist på kvalitativa studier inom ramen av 10 år. Det skall eftersträvas att använda färsk forskning för att resultatet skall anses vara relevant (Östlundh, 2017), därmed kan denna studies resultat diskuteras huruvida den är användbar eller inte då samhället är under ständig utveckling. Det visade sig däremot att fynden från artikeln i fråga stämmer väl överens med de nyare artiklarna, och beslutet togs därför att inkludera artikeln.

Valet av artiklar utgick från inklusions- respektive exklusionskriterier. Då det råder brist på kvalitativa studier inom detta ämne så var det nödvändigt att använda relativt breda inklusionskriterier för att kunna uppnå en tillfredsställande mängd artiklar och ett tillräckligt fylligt resultat. Det blev därmed svårt att hålla sig till en specifik kontext. Däremot blev resultatet på den fronten allt mer överförbart då alla människor är unika och denna studie omfattar den äldre människan i flera situationer och miljöer inom hälso- och sjukvården, vilket ville eftersträvas. Artiklarna utgår från olika perspektiv då det var brist på artiklar med endast patientperspektiv, artiklar där den äldres åsikter tydligt framkom togs med då det gav ett relevant resultat. Dock går det inte att garantera att personal eller hundförare tolkat den äldres reaktioner rätt och resultatets trovärdighet kan därav ha påverkats.

Det gjordes ingen exklusion rörande könstillhörighet. I fem av artiklarna var däremot kvinnorna dominerande i antal. I de resterande tre artiklarna angavs ingen könsfördelning, då de hade intervjuat antingen hundförare eller personal. Artiklarna utan angiven könsfördelning på de äldre sänker studiens trovärdighet men gav ändå ett bidragande resultat till studien och samstämmer väl med övriga fynd. Majoriteten av kvinnor kan ha påverkat resultatet, bland annat då kvinnor oftare uttrycker sina känslor mer än män. En anledning kan vara att kvinnor i snitt har längre livslängd än män och kan därav bli överrepresenterade på bland annat äldreboenden (Statistiska Centralbyrån [SCB], 2016).

Tre av artiklarna hade samma författare men publicerades olika år. Två av dem baserades på samma grupp deltagare, men då syftena och resultaten skiljde sig åt på alla artiklarna valdes dem ändå att tas med i den aktuella studien.

Den aktuella studien fokuserar på äldre människor, därför behandlar studien inte människor under 60 år. I tre artiklar anges inte åldersfördelningen bland de äldre, istället benämns de som 'äldre' eller så beskrivs det att de bor på ett äldreboende. En sökning utan åldersbegränsningar hade genererat fler träffar och utökade resultatet men hade då gått ifrån studiens syfte.

Totalt valdes åtta artiklar ut till resultatet och det ansågs tillräckligt med tanke på den rådande bristen av kvalitativa artiklar inom ämnet. Alla artiklar hade ett etiskt resonemang och uppnådde hög kvalitet enligt mallen för kvalitetsgranskning (bilaga II). Artiklarna följde en röd tråd och kom fram till liknande fynd. Det ansågs att fler artiklar inte skulle ha bidragit med något nytt av avgörande betydelse i förhållande till studiens syfte.

Överförbarhet innebär huruvida studiens resultat är applicerbart, ifall liknande fynd skulle uppstå i andra situationer och grupper (Rosberg, 2012). Uppmärksammade faktorer som kan sänka överförbarheten var att i de flesta artiklarna hade de äldre som antingen var rädda eller på annat sätt ogillade hundar exkluderats. Vissa deltagare hade olika former och grader av kognitiv svikt, vilket kan innebära en risk för ett feltolkat resultat. Däremot innebär en variation av kön, ålder och ursprung flera olika perspektiv och livserfarenheter, som i sin tur höjer överförbarheten och trovärdigheten. Genom att inte hålla sig till ett specifikt perspektiv gav studien en möjlighet att belysa fler påverkningar och grupper, då många av de äldre hade kognitiv svikt och hade svårighet att uttrycka sig.

Tillförlitligheten i en studie är i vilken utsträckning den är fri från mätbara fel (Polit & Beck, 2017) och hur noggrant forskaren verifierar sina ställningstaganden under hela arbetets gång (Morse, Barrett, Mayan, Olson, & Spiers, 2002). Initialt under analysen arbetades det tillsammans och sedan självständigt för att effektivisera processen. Hade det istället bearbetats självständigt och sedan jämfört resultaten hade eventuella fel eller bortfall till resultatet kunnat undvikas och hade då stärkt studiens tillförlitlighet.

Studiens giltighet beror på hur sant resultatet är, om studien lyfter fram det karaktäristiska och mest representativa eller det mest typiska för det som var avsett att beskrivas. Det anses också fördelaktigt att studiens resultat granskas av någon kunnig person inom området för att säkerställa att resultatet stämmer överens med verkligheten (Graneheim & Lundman, 2012). En yrkesverksam person som arbetar med vårdhundar och besöker äldre människor ombads att läsa igenom och granska studien, hon samtyckte med resultatet och ansåg att det stämmer överens med det hon upplever i sitt arbete. Detta bekräftar att resultatet både är giltigt och trovärdigt.

Delaktighet har att göra med hur neutrala författarna har varit under analysarbetet gång och hur oberoende resultatet är gentemot författarna (Graneheim & Lundman, 2012). Varje steg i arbetets process inleddes och avslutades gemensamt, för att säkerställa att samma teknik och resonemang användes samt att båda var överens. Genom att låta vardera författare arbeta enskilt ges utrymme och möjlighet till olika synpunkter att komma fram. För att undvika felaktiga tolkningar och därmed ett vinklat resultat genomsyrades arbetsprocessen av ett

objektivt synsätt för att skapa neutralitet. Arbetet lästes regelbundet igenom av handledare, kurskamrater och andra icke insatta personer för att försäkra arbetets begriplighet. Beskrivningen av arbetets utförande är en betydande kvalitetsaspekt. Som författare är det svårt att upptäcka otydligheter och bör beaktas (Friberg, 2017). Etiska ställningstaganden som gjorts var att arbeta sanningsenligt och översätta nära texten för att inte uppnå ett vinklat resultat.

Resultatdiskussion

Denna studie visar att vårdhunden kan hjälpa de äldre att minnas tillbaka i tiden, framförallt hos människor med kognitiv svikt. Reynolds (2012) menar att förlora ett husdjur kan framkalla liknande reaktioner som om en nära vän hade gått bort, bland annat depression och försämrad självständighet. Detta skapar ett etiskt dilemma då vårdhunden oftast framkallar positiva saker men samtidigt kan utgöra en risk för ett obehagligt möte. Däremot visar en studie av Ebener och Oh (2017) att hundar som kommer på besök gagnar de äldre som har psykiska problem som kognitiv svikt eller depression, som tidigare i livet har haft hund eller tycker om hundar. Detta är viktigt då hälsa är något som kan upplevas oavsett sjukdom eller diagnos, och ger personen upplevelse av välbehag (Eriksson, 1989).

I den aktuella studien var det många som, i mötet med vårdhunden, upplevde en känsla av harmoni. Denna känsla gav upphov till ett inre lugn, vilket minskade agitation och främjade samarbete och trygghet då vårdhunden inte uppfattades som dömande. Enligt Rossetti, DeFabiis och Belpedio (2008) kan vårdhundens närvaro förutom en trevlig stämning skapa en terapeutisk miljö genom att bjuda på stimuli som annars inte är där, vilket främjar social interaktion och deltagande. Dessa faktorer visar på välbefinnande som vid regelbunden närvaro bidrar till en ökad livskvalitet (Nordenfelt, 1991). Depression, agitation och oro är exempel på tillstånd som ofta behandlas med läkemedel hos äldre (Socialstyrelsen, 2014a). I denna studie, vars resultat styrks av Ebener och Oh (2017), visar det sig att vårdhunden kan hjälpa till med att lindra dessa besvär och därmed förhoppningsvis även minska den äldres läkemedelsanvändning.

Det framkom i denna studie att påverkan gällande kommunikation var något som tydligt uppmärksammades av både personal och hundförare. Genom att prata till vårdhunden var det lättare att öppna upp och berätta om tunga ämnen. Äldre som annars talade otydligt kunde plötsligt utforma tydliga och sammanhängande meningar. I enlighet med Ebener och Oh (2017) verkar vårdhunden ha en inverkan som på ett eller annat sätt gagnar äldre människor med nedsatt kommunikation och socialisation. Studien visade också att även isolering kunde motverkas av vårdhunden då den fungerade som ett gemensamt samtalsämne och lockade fler till att mötas. En rädsla hos många äldre är just isolering då de på grund av sin ålder har mist människor i sin omgivning och blir allt mindre självständiga (Farquhar, 1995). Resultat från tidigare forskning samstämmer om att ensamhet kan förebyggas genom planerade möten och gynnar framför allt de som känner sig mest ensamma (Banks, Willoughby, & Banks, 2008; Banks & Banks, 2002).

I denna studie påvisades starka känslor för vårdhunden, vilket indikerar en känsla av relation. Många uttryckte känslor av ägande och ansvar och var oroad för dess hälsa. Detta styrks av Banks och Banks (2002) genom att vissa av de som tidigare i livet haft en hund och känt ett starkt emotionellt band till den, kunde önska att de fortfarande hade ett husdjur, men kan inte då deras boende inte tillåter det. Däremot tyder denna studie på att det är detta som gör denna intervention så förmånlig, de äldre kan få uppleva känslan av att få ha och ta hand om en hund igen utan att behöva handskas med alla ansvar som annars tillkommer. Denna insats kan således bidra till att få behålla ett värdefullt liv och känna välmening, vilket är en rättighet enligt lag för äldre människor i Sverige (SoL, SFS 2001:453, kap. 5, 4§).

I flertalet av de analyserade artiklarna beskrevs gynnsam påverkan i samband med vårdhundens besök. Däremot var det bara en artikel som tog upp hur utsöndringen av oxytocin

kunde lindra smärta. Beetz, Uvnäs-Moberg, Julius, och Kotrschal (2012) beskriver att oxytocin är ett hormon som utsöndras i hypotalamus och får oss att känna välbehag och ökar viljan till sociala interaktioner, minskar stress och ångest samt förbättrar hälsa och livskvalitet. Att detta endast beskrivs i en artikel kan bero på att påverkan av vårdhunden kan vara svåra att koppla till just hormonet, troligen förekommer detta ofta men är svårt att observera rent praktiskt.

För att kunna klassificeras som ett vårdhundsekipage krävs utbildning (Socialstyrelsen, 2014b). Utöver detta finns det även internationella riktlinjer för att främja hälsa och välbefinnande för alla inblandade (International Association of Human-Animal Interaction Organizations [IAHAIO], 2014). Dock är det upp till varje enskild verksamhetsansvarig att bedöma vem de vill anlita tjänster av och vilken kompetens som krävs (Socialstyrelsen, 2014b). Samtliga artiklar i denna studie beskrev att hundekipagen var godkända enligt verksamhetens krav, förutom två där det inte framkom alls. Det som framkom i artiklarna var att definitionen av begreppet vårdhund skiljer sig på olika platser i världen. I vissa av artiklarna krävdes det att hunden skulle ha genomgått en utbildning och vara godkänd för att få interagera med andra människor. I andra artiklar kunde vanliga sällskapshundar delta eller så fanns endast krav på hundens storlek och temperament. Bristen på vårdhundens utbildning i flera av artiklarna kan ifrågasätta kvaliteten på insatserna. Hade studien baserats på artiklar med endast vårdhundar med formell utbildning hade resultatet kunnat se annorlunda och blivit mer trovärdigt.

Denna studie har endast behandlat vårdhundar. Inom djurterapi förekommer det även andra djur men hunden är att föredra då den går att träna på ett lämpligt sätt och går att lita på mer än andra djurarter (Murthy et al., 2015). Hunden är också mer lätthanterlig och anpassningsbar i storleken än andra djur.

Sjuksköterskan har en betydande roll i omvårdnaden och har som uppgift att se till att den präglas av en god hygien. Enligt lag skall verksamheterna ha en god hygienisk standard (HSL, SFS 2017:30, kap. 5, 1§). En brist bland de valda artiklarna var att endast ett fåtal diskuterade riskfaktorer enligt Socialstyrelsen (2014b) såsom smittorisk, hygien, fysiska skador, hundrädsla och allergier i samband med vårdhundsmötena. Gandolfi-Decristophoris et al. (2012) har undersökt smittorisk angående multiresistenta stafylokocker, det framkom att äldre med regelbunden djurkontakt hade en mindre risk att bli smittade än de utan någon djurkontakt alls. Det antogs att den var den ökade fysiska aktiveringen som djuren bidrog till som gjorde personerna mer motståndskraftiga mot smittan (Gandolfi-Decristophoris et al., 2012). Några riktlinjer som en av de valda artiklarna valt att följa är att hundekipaget skall ha utbildning i bland annat handhygien, rengöring, visuell kontroll av parasiter och ha kunskap om zoonotiska sjukdomar. Innan mötet skall vårdhunden ha blivit borstad för att få bort fällande hår och ha korta klor med mjuka kanter, om vårdhunden är synligt smutsig skall den tvättas med milt, oparfymerat schampo, vara fri från loppor och fästingar och vara vaccinerad (Murthy et al., 2015). Så länge som de riktlinjer som finns aktivt följs så är risken för smitta liten (DiSalvo et al., 2006).

Möjligheten att ta in djur på avdelningar är dock inte alltid självklar, det räcker att endast en boende, patient eller personal är allergisk för att avdelningen måste avvisa djur. Omöjligheten till att få djurterapi kan alltså variera beroende på avdelning. Detta speglar inte den vård på lika villkor som alla människor har rätt till (HSL, SFS 2017:30, kap. 3, 1§; Socialstyrelsen 2014a). Här finns ett etiskt dilemma om hur vården skall prioriteras och vem som i så fall har företräde, de med allergi eller de med behov av vårdhund som insats.

Denna etiska konflikt är svår att lösa, speciellt för sjuksköterskan som ska se till att vård ges på lika villkor (HSL, SFS 2017:30, kap. 3, 1§). Att ha separata rum för vårdhundsmötena eller att använda sig av mer allergivänliga hundraser är några alternativ. En annan lösning på problemet kan vara robothundar, Banks et al. (2008) har påvisat att detta kan vara lika effektivt mot ensamhet som en levande hund. Robothunden kan i så fall göra det möjligt att utnyttja den

positiva påverkan som vårdhunden annars bidrar med på avdelningar där allergi förekommer utan att riskera vare sig de boendes eller personalens hälsa.

Slutsatser

Resultatet visar att mötena med en vårdhund ger påverkan på flera fronter hos de äldre. Genom närhet upplevs välbehag och kan framkalla gamla minnen som följs av en tillfällig sinnesnärvaro. Agiterade personer kan lugnas ner och bli samarbetsvilliga i en miljö som tack vare vårdhundens deltagande känns trygg och harmonisk. Den fungerar också som en motivator och främjar fysisk aktivering och beteendeförändringar. Känslan av någon som inte dömer eller förväntar sig något i gengäld främjar kommunikation genom att de äldre vågar öppna sig och prata om svåra ämnen. En ny vän ger mersmak och stimulerar till att söka gemenskap med andra istället för att isolera sig med sina inre tankar. Vårdhundens närvaro ger individuell påverkan och kan för vissa innebära att börja gå på egen hand och för andra att hitta tillbaka till sig själv. I kontrast till allt positivt kan det även uppstå negativ påverkan. En ny relation kan vara skrämmande, särskilt om de utvecklas för fort. Svåra minnen eller vetskapen om att minnen inte längre finns kvar är upprörande.

Slutsatser som kan dras från denna studies resultat är att vårdhunden som insats till störst del bidrar med positiv påverkan hos den äldres livskvalitet, och kan i vissa fall vara avgörande. Det bör dock beaktas att denna insats inte är för alla då det förekommer allergier, rädslor, negativ påverkan och allmän motvilja och detta måste respekteras.

Praktiska implikationer

Genom att belysa vårdhundens påverkan på livskvalitet hos den äldre människan bidrar studien till fördjupad förståelse av hur detta icke-farmakologiska alternativ främjar hälsan. Att använda vårdhunden som en omvårdnadsinsats för sjuksköterskan kan höja kvaliteten på äldreomsorgen. Att kunna använda sig av dessa omvårdnadsinsatser istället för läkemedel ger en stor hälsovinst för den äldre människan. Sjuksköterskan kan också genom att använda vårdhunden skapa en bättre relation till sina patienter då studiens resultat tyder på att vårdhunden främjar kommunikation och skapar en bättre relation mellan den äldre människan och personal. Att äldre får en förbättrad livskvalitet och eventuellt en minskad läkemedelsförbrukning är både en ekonomisk vinst för samhället såsom ett krav för att upprätthålla den äldre människans välbefinnande och meningsfullhet enligt lag (SoL, SFS 2001:453, kap. 5, 4§).

Förslag till fortsatt kunskapsutveckling

Studien tyder på många positiva påverkningar hos den äldre människan på grund av vårdhunden. Det som vi skulle vilja fördjupa oss mer i är sambandet mellan oxytocin och djurterapi då det behandlades ytterst lite i artiklarna. Med mer forskning och mer kunskap inom detta område kan insatser som vårdhunden uppnå en starkare vetenskaplig grund som tyder på dess goda påverkan och då bli en mer använd insats i samhället. Mer studier av kvalitativ art behövs för att stödja den befintliga forskningen. Många kvantitativa studier tyder på att vårdhunden har positiva mätbara effekter, men med fler kvalitativa studier kan istället upplevelse av effekterna hos den äldre människans beskrivas ytterligare och djupare.

Referenslista

* Artiklar som har använts i denna studies resultat

- *Abrahamson, K., Cai, Y., Richards, E., Cline, K., & O'Haire, M. E. (2016). Perceptions of a hospital-based animal assisted intervention program: An exploratory study. *Complementary Therapies in Clinical Practice*, 25, 150-154.
doi:10.1016/j.ctcp.2016.10.003
- Banks, M. R., & Banks, W. A. (2002). The Effects of Animal-Assisted Therapy on Loneliness in an Elderly Population in Long-Term Care Facilities. *Journal of Gerontology: Medical Sciences*, 57A(7), 428-432.
- Banks, M. R., Willoughby, L. M., & Banks, W. A. (2008). Animal-Assisted Therapy and Loneliness in Nursing Homes: Use of Robotic versus Living Dogs. *Journal of the American Medical Directors Association*, 9, 173-177.
doi:10.1016/j.jamda.2007.11.007
- Beetz, A., Uvnäs-Moberg, K., Julius, H., & Kotrschal, K. (2012). Psychosocial and psychophysiological effects of human-animal interactions: the possible role of oxytocin. *Frontiers in Psychology*, 3, 1-15. doi:10.3389/fpsyg.2012.00234
- Blomqvist, K., & Edberg, A.-K. (2017). Att bli beroende av hjälp från andra. I K. Blomqvist, A.-K. Edberg, M. Ernsth Bravell, & H. Wijk (red), *Omvårdnad och äldre* (s. 132-138). Lund: Studentlitteratur.
- DiSalvo, H., Haiduwen, D., Johnson, N., Reyes, V. V., Hench, C. P., Shaw, R., & Stevens, D. A. (2006). Who let the dogs out? Infection control did: Utility of dogs in health care settings and infection control aspects. *American Journal of Infection Control*, 35(5) 301-307. doi:10.1016/j.ajic.2005.06.005
- Ebener, J., & Oh, H. (2017). A Review of Animal-Assisted Interventions in Long-Term Care Facilities. *Activities, Adaptation & Aging*, 41(2), 107-128.
doi:10.1080/01924788.2017.1306380
- Eriksson, K. (1989). *Hälsans idé*. Stockholm: Nordstedts Förlag.
- Ernsth Bravell, M. (2017). Läkemedelsbehandling. I K. Blomqvist, A.-K. Edberg, M. Ernsth Bravell, & H. Wijk (red), *Omvårdnad av äldre* (s. 465-475). Lund: Studentlitteratur.
- Farquhar, M. (1995). Elderly people's definitions of quality of life. *Social Science & Medicine*, 41(10), 1439-1446. doi:10.1016/0277-9536(95)00117-P
- Firmin, M. W., Brink, J. E., Firmin, R. L., Grigsby, M. E., & Foster Trudel, J. (2016). Qualitative Perspectives of an Animal-Assisted Therapy Program. *Alternative and complementary therapies*, 22(5) 1-10. doi:10.1089/act.2016.29073.mwf
- Friberg, F. (2017). Att bidra till evidensbaserad omvårdnad med grund i analys av kvalitativ forskning. I F. Friberg (red), *Dags för uppsats* (s. 129-138). Lund: Studentlitteratur.
- Gandolfi-Decristophoris, P., De Benedetti, A., Petignat, C., Attinger, M., Guillaume, J., Fiebig, L., Hattendorf, J., Cernela, N. . . Schelling, E. (2012). Evaluation of pet contact as a risk factor for carriage of multidrug-resistant staphylococci in nursing home residents. *American Journal of Infection Control*, 40, 128-133.
doi:10.1016/j.ajic.2011.04.007
- Graneheim, U. H., & Lundman, B. (2012). Kvalitativ innehållsanalys. I M. Granskär, & B. Höglund-Nielsen (red), *Tillämpad kvalitativ forskning inom hälso- och sjukvård* (s. 187-201). Lund: Studentlitteratur.
- Hermerén, G. (u.å.). Livskvalitet. I *Nationalencyklopedin*. Hämtad 2017-11-13 från <https://www-ne-se.ezproxy.server.hv.se/uppslagsverk/encyklopedi/enkel/livskvalitet>

- Hultén, L., Ingvar, D. H., Dehlin, O. (u.å.). Åldrande. I *Nationalencyklopedin*. Hämtad 2017-11-19 från <https://www-ne-se.ezproxy.server.hv.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/%C3%A5ldrande>
- International Association of Human-Animal Interaction Organizations [IAHAIO]. (2014). *Iahaio white paper*. Hämtad 2017-11-23 från <http://iahaio.org/wp/wp-content/uploads/2017/05/iahaio-white-paper-final-nov-24-2014.pdf>
- *Johannessen, B., & Garvik, G. (2016). Experiences with the use of complementary and alternative medicine in nursing homes: A focus group study. *Complementary Therapies in Clinical Practice*, 23, 136-140. doi:10.1016/j.ctcp.2015.04.003
- *Kawamura, N., Niiyama, M., & Niiyama, H. (2009). Animal-Assisted Activity: Experiences of Institutionalized Japanese Older Adults. *Journal of Psychosocial Nursing*, 47(1), 41-47.
- Morrison, M. L. (2007). Health Benefits of Animal-Assisted Interventions. *Complementary Health Practice Review*, 12(1), 51-62. doi:10.1177/1533210107302397
- Morse, J. M., Barrett, M., Mayan, M., Olson, K., & Spiers, J. (2002). Verification Strategies for Establishing Reliability and Validity in Qualitative Research. *International Journal of Qualitative Methods*, 1(2), 13-22.
- Murthy, R., Bearman, G., Brown, S., Bryant, K., Chinn, R., Hewlett, A., George, G., Goldstein, E. J. C. . . . Weber, D. J. (2015). Animals in Healthcare Facilities: Recommendations to Minimize Potential Risks. *Infection control & hospital epidemiology*, 36(5), 495-516. doi: 10.1017/ice.2015.15
- *Nelson, J. P. (2006). Being in Tune With Life: Complementary Therapy Use and Well-Being in Residential Hospice Residents. *Journal of Holistic Nursing*, 24(3), 152-161. doi:10.1177/0898010105282524
- Nightingale, F. (1860). *Notes on nursing*. New York: D. Appleton and Company.
- Nordenfelt, L. (1991). *Livskvalitet och Hälsa Teori & kritik*. Solna: Almqvist & Wiksell Förlag.
- Polit, D. F., & Beck, C. T. (2017). *Nursing research: Generating and Assessing Evidence for Nursing Practice*. Philadelphia: Wolters Kluwer Health/Lippincott Williams & Wilkin.
- Reynolds, A. (2012). Pets as therapy: where is the evidence? *Nursing & Residential Care*, 14(9), 478-481.
- Rosberg, S. (2012). Fenomenologi. I M. Granskär, & B. Höglund-Nielsen (red), *Tillämpad kvalitativ forskning inom hälso- och sjukvård* (s. 109-134). Lund: Studentlitteratur.
- Rossetti, J., DeFabiis, S., & Belpedio, C. (2008). Behavioral health staff's perceptions of pet-assisted therapy: An exploratory study. *Journal of Psychosocial Nursing*, 46(9), 28-33.
- *Schmitz, A., Beermann, M., MacKenzie, C. R., Fetz, K., & Schulz-Quach, C. (2017). Animal-assisted therapy at a University Centre for Palliative Medicine – a qualitative content analysis of patient records. *BMC Palliative Care*, 16(50), 1-13. doi:10.1186/s12904-017-0230-z
- Segesten, K. (2017). Att välja ämne och modell för sitt examensarbete. I F. Friberg (red), *Dags för uppsats* (s. 105-108). Lund: Studentlitteratur.
- SFS 2001:453 *Socialtjänstlag*. Stockholm: Socialdepartementet
- SFS 2017:30 *Hälso- och sjukvårdslag*. Stockholm: Socialdepartementet
- Socialstyrelsen. (2014a). *Vårdhund för äldre i särskilt boende: En systematisk översikt om effekter och vetenskapligt stöd*. Hämtad 2017-10-29 från: http://www.sbu.se/contentassets/8bed670d762d4293bc4a69fe8c19c5cb/vardhund_aldre_sarskilt_boende_2014-1-25.pdf

- Socialstyrelsen. (2014b). *Hundar i vård och omsorg: Vägledning gällande regelverk*. Hämtad 2017-10-27 från <http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/19493/2014-8-7.pdf>
- Statens Offentliga Utredningar [SOU]. (2015). *Får vi det bättre? Om mått på livskvalitet*. Hämtad 2017-11-13 från <http://www.regeringen.se/49c72e/contentassets/dbb4c911287747b3943b4f61cf2b344f/far-vi-det-battre-om-matt-pa-livskvalitet-.pdf>.
- Statistiska Centralbyrån [SCB]. (2016). *Folkmängd efter ålder, kön och år*. Publicerad 2017-11-27 Hämtad 2017-11-24 från http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_BE_BE0101_BE0101A/BefolkningR1860/table/tableViewLayout1/?rxid=f45f90b6-7345-4877-ba25-9b43e6c6e299
- Svensk sjuksköterskeförening. (2012). *ICN:s etiska kod för sjuksköterskor*. Stockholm: Svensk sjuksköterskeförening
- Svensk Sjuksköterskeförening. (2017). *Kompetensbeskrivning för legitimerad sjuksköterska*. Stockholm: Svensk sjuksköterskeförening
- *Swall, A., Ebbeskog, B., Lundh Hagelin, C., & Fagerberg, I. (2014). Can therapy dogs evoke awareness of one's past and present life in persons with Alzheimer disease? *International Journal of Older People Nursing, 10*, 84-93. doi:10.1111/opn.12053
- *Swall, A., Ebbeskog, B., Lundh Hagelin, C., & Fagerberg, I. (2016). 'Bringing respite in the burden of illness' – dog handlers' experience of visiting older persons with dementia together with a therapy dog. *Journal of Clinical Nursing, 25*, 2223-2231. doi:10.1111/jocn.13261
- *Swall, A., Ebbeskog, B., Lundh Hagelin, C., & Fagerberg, I. (2017). Stepping out of the shadows of Alzheimer's disease: a phenomenological hermeneutic study of older people with Alzheimer's disease caring for a therapy dog. *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-being, 12*, 1-8. doi:10.1080/17482631.2017.1347013
- Walsh, F. (2009). Human-Animal Bonds I: The Relational Significance of Companion Animals. *Family Process, 48*(4), 462-480.
- Willman, A., Stoltz, P., & Bahtsevani, C. (2011). *Evidensbaserad omvårdnad: En bro mellan forskning & klinisk verksamhet*. Lund: Studentlitteratur.
- World Health Organization [WHO]. (2009). *Milestones in Health Promotion. Statements from Global Conferences*. Hämtad 2017-10-27 från http://www.who.int/healthpromotion/Milestones_Health_Promotion_05022010.pdf?ua=1
- World Health Organization [WHO]. (2016). *Mental health and older adults*. Hämtad 2017-10-29 från <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs381/en/>
- Wärnå-Furu, C. (2012). Hälsa. I L. Wiklund Gustin, & I. Bergbom (red), *Vårdvetenskapliga begrepp i teori och praktik* (s. 199-213). Lund: Studentlitteratur.
- Östlundh, L. (2017). Informationssökning. I F. Friberg (red), *Dags för uppsats* (s. 59-70). Lund: Studentlitteratur.

Sökhistorik

Cinahl 171116	Sökord	Träffar	Lästa titlar	Lästa abstract	Lästa artiklar	Valda artiklar till resultatet
1.	(MH "Pet Therapy") OR animal assisted therap* OR animal assisted intervention* OR dog assisted therap* OR animal assisted activit* OR dog therap* OR therapy dog*	2,983				
2.	Quality of life OR health OR wellbeing	1,047,652				
3.	Elder* OR aged OR older OR geriatric OR nursing home* OR hospice*	548,350				
4.	S1 + S2 + S3	124				
Avgränsningar: 2006-2017, Peer-Review, English		71	71	17	1	1

PubMed 171116	Sökord	Träffar	Lästa titlar	Lästa abstract	Lästa artiklar	Valda artiklar till resultatet
1.	Animal assisted therap*	377				
2.	Quality of life OR health OR wellbeing	4,024,579				
3.	Qualitative OR interview* OR experienc*	1,287,645				
4.	S1 + S2 + S3	43				
Avgränsningar: 2006-2017, Abstract, English		37	35	4	4	4

PubMed 171116	Sökord	Träffar	Lästa titlar	Lästa abstract	Lästa artiklar	Valda artiklar till resultatet
1.	“Animal Assisted Therapy” [Mesh] OR pet therap* OR animal assisted intervention* OR dog assisted therap* OR animal assisted activit* OR dog therap* OR therapy dog*	569				
2.	Quality of Life"[Mesh] OR quality of life OR health	4,020,097				
4.	S1 + S2	293				
Avgränsningar: 2006-2017, Abstract, English		218	218	47	5	3

Kvalitetsbedömningsmall för kvalitativ metod

Mall för kvalitetsbedömning av studie med kvalitativ metod

Följande mall för kvalitetsgranskning av studier med kvalitativ metod är utarbetad av Institutionen för hälsovetenskap Högskolan Väst med utgångspunkt från mall presenterad i Willman, A., Stoltz, P., & Bahtsevani, C. (2011). *Evidensbaserad omvårdnad. En bro mellan forskning & klinisk verksamhet*. Lund: Studentlitteratur.

Finns det ett tydligt syfte? Ja Nej Framkom ej

Informant karaktäristiska:

- Antal.....
- Ålder.....
- Man/Kvinna.....

Är kontexten presenterad? Ja Nej Framkom ej

Finns etiskt resonemang? Ja Nej Framkom ej

Urval

- Relevant? Ja Nej Vet ej
- Strategiskt? Ja Nej Framkom ej
- datainsamling tydligt beskriven? Ja Nej Vet ej
- analys tydligt beskriven Ja Nej Vet ej

Giltighet

- Är resultatet logiskt och begripligt? Ja Nej Vet ej
- Råder datamätnad? Ja Nej Framkom ej
- Råder analysmättnad? Ja Nej Framkom ej

Kommunicerbarhet

- Är resultatet klart och tydligt? Ja Nej Vet ej
- Redovisas resultatet i förhållande till teoretisk referensram? Ja Nej Framkom ej
- Genereras teori? Ja Nej Framkom ej

Kvalitetsberäkning

Varje ja ger ett (1) poäng, varje nej eller vet ej ger noll (0). Totalsumman räknas i procent. Granskningspoäng; grad I (80-10%) grad II (70-79%) grad III (60-69%)

Tidskriftens bedömningsystem Double Single Ej
Peer review blinded blinded angivet

Översikt av analyserad litteratur

Författare, Årtal, Land & Titel	Problem och syfte	Ansats och metod	Urval och studiegrupp	Huvudsakligt resultat	Kvalitetsgranskning
<p>Abrahamson, K., Cai, Y., Richards, E., Cline, K., & O'Haire, M. E. (2016) USA</p> <p><i>Perceptions of a hospital-based animal assisted intervention program: An exploratory study</i></p>	<p>Syftet var att bidra med kunskap om sjukhuspersonal och volontärers erfarenheter och uppfattningar om ett hund assisterat terapi program på sjukhus.</p>	<p>En kvalitativ pilotstudie. Nio enskilda semistrukturerade intervjuer utfördes, intervjuerna spelades in och transkriberades. Analyserades genom en induktiv innehållsanalys.</p>	<p>Vid studie tillfället hade den djurassisterade terapin pågått i tre år på det aktuella sjukhuset. Alla hundar var certifierade. Intervju gruppen bestod av 9 personer, 7 personal och 2 volontärer.</p>	<p>Fem teman: 1. "beskrivning av terapi hundarna"; 2. "kontakten med hundarna på arbetet"; 3. "kontakten med hundarna utanför arbetet"; 4. "fördelar"; 5. " nackdelar".</p>	<p>Grad 1</p>
<p>Johannessen, B., & Garvik, G. (2015) Norge</p> <p><i>Experiences with the use of complementary and alternative medicine in nursing homes: A focus group study</i></p>	<p>Att få insikt om sjuksköterskors och undersköterskors upplevelser av användandet av komplementära terapier, bland annat hundterapi, i omvårdnaden på ett äldreboende.</p>	<p>En kvalitativ ansats grundad i fenomenologi och hermeneutik där deltagarna delades in i fokusgrupper och intervjuades. Datan från intervjuerna kondenserades induktivt och systematiskt.</p>	<p>Vårdpersonal från tre olika äldreboenden, där bland annat hundterapi utfördes, studerades. Totalt 13 deltagare, varav 7 sjuksköterskor och 6 undersköterskor.</p>	<p>Resultatet delades in i tre delar: 1. "CAM (Complementary and Alternative Medicine) uppfattades som inspirerande och givande"; 2. "Attityderna till CAM har förändrats positivt"; 3. "CAM hade en positiv effekt på patienterna".</p>	<p>Grad 1</p>

<p>Kawamura, N., Niiyama, M., & Niiyama, H. (2009) Japan</p> <p><i>Animal-Assisted Activity: Experiences of Institutionalized Japanese Older Adults</i></p>	<p>Denna studie ville fastställa upplevelsen av djurassisterade aktiviteter hos institutionaliserade äldre kvinnor och hur deras uppfattningar kan bidra till klinisk omvårdnad i andra djurterapi sammanhang.</p>	<p>En kvalitativ ansats ur ett patientperspektiv. Baserat på semistrukturerade intervjuer med öppna frågor. Intervjuerna spelades in och genomfördes enskilt med varje deltagare. Dataanalys utfördes enligt kvalitativ innehållsanalys med fenomenologisk metod.</p>	<p>Studien omfattade totalt åtta kvinnor, med ett åldersspann på 67-94 år, bosatta på ett äldreboende i Japan. Deltagarna hade varierande grad av demenssjukdom men kunde uttrycka sina åsikter själva. En deltagare var diagnostiserad med depression.</p>	<p>Totalt sex teman framkom: 1. "Positiva känslor om hundarna"; 2. "Förtroende för sig själv"; 3. "Minns glada minnen om hundar"; 4. "En paus från den dagliga rutinen"; 5. "Interagera med andra boende genom hundar"; 6. "Förbättrad kommunikation med volontärer".</p>	<p>Grad 1</p>
<p>Nelson, J. P. (2006) USA</p> <p><i>Being in Tune With Life - Complementary Therapy Use and Well-Being in Residential Hospice Residents</i></p>	<p>Att undersöka upplevelser av 15 patienter, boende på hospice, som fick alternativa terapier, bland annat hundterapi, samt att beskriva kulturmönstret på det hospice där de alternativa terapierna utfördes."</p>	<p>En kvalitativ ansats med etnografisk metod. Datainsamling en utgjordes av observationer av deltagarna, formella och informella semistrukturerade intervjuer och listor. Data analyserades med kvalitativ innehållsanalys.</p>	<p>Femton patienter från ett hospice i USA deltog i studien. Åtta kvinnor och sju män med en medelålder på 64 år ålder (åldersspann på 26-83 år).</p>	<p>Tre teman uppstod: 1. "Uppleva komplementära terapier"; 2. "Återansluta till livet genom omsorg"; 3. "Närvaro i relation".</p>	<p>Grad 1</p>

<p>Schmitz, A., Beermann, M., Colin R. MacKenzie, C. R., Fetz, K., & Christian Schulz-Quach, C. (2017) Tyskland</p> <p><i>Animal-assisted therapy at a University Centre for Palliative Medicine – a qualitative content analysis of patient records</i></p>	<p>Beskriva utförandet och erfarenheterna av djurassisterad terapi för palliativa patienter ett år efter införandet.</p>	<p>Kvalitativ innehållsanalys av alla protokoll som förts, efter varje hundmöte med patienter, av hundföraren.</p>	<p>Deltagarna utgjordes av 52 patienter, 32 kvinnor och 20 män, med en medianålder på 65 år (åldersspann på 28-90 år). Samtliga patienter vårdades palliativt. 34 patienter ägde, hade ägt eller hade tidigare erfarenhet av hundar.</p>	<p>Datan gav 4 huvudkategorier: 1. "AAT-praxis och miljöfaktorer"; 2. "Innehåll av AAT-sessioner"; 3. "Effekter av AAT"; 4. "Beteendemässig aktivering genom AAT". Följt av 21 subkategorier och 544 koder.</p>	<p>Grad 1</p>
<p>Swall, A., Ebbeskog, B., Lundh Hagelin, C., & Fagerberg, I. (2014) Sverige</p> <p><i>Can therapy dogs evoke awareness of one's past and present life in persons with Alzheimer's disease?</i></p>	<p>"Denna studie syftar till att belysa betydelsen av den levda erfarenheten av möten med en terapihund för personer med Alzheimers sjukdom."</p>	<p>Fenomenologisk och hermeneutisk metod. Observation av deltagarna genom videospelning av varje besök, med fokus på livsvärld. Datan transkriberades och analyserades genom kvalitativ innehållsanalys.</p>	<p>Fyra kvinnor och en man, boende på ett kommunalt vårdhem i Sverige, med ett åldersspann på 89-95 år valdes ut. Deltagarna hade mellan till svår alzheimer sjukdom och hade ej tidigare fått besök av en terapihund. En person uteslöts pga starkt negativ reaktion mot vårdhunden.</p>	<p>Resultatet beskriver ett huvudtema: "Att vara medveten om sin förflutna och nuvarande existens" och tre teman: 1. "I harmoni med hundens närvaro", 2. "Närvarande med hunden i gemenskap och förståelse", 3. "Balansera mellan minnen och verklighet", samtliga med tre subteman var.</p>	<p>Grad 1</p>

<p>Swall, A., Ebbeskog, B., Lundh Hagelin, C., & Fagerberg, I. (2016) Sverige</p> <p><i>'Bringing respite in the burden of illness' – dog handlers' experience of visiting older persons with dementia together with a therapy dog</i></p>	<p>Belysa innebörden av hundförarens upplevda erfarenheter av att besöka äldre personer med demens.</p>	<p>En kvalitativ ansats ur hundförarens perspektiv, med fokus på livsvärld. Data samlades in via öppna intervjuer. Kvalitativ innehållsanalys gjordes med en fenomenologisk och hermeneutisk metod.</p>	<p>Nio kvinnliga hundförare, med 3-7 års erfarenhet av att jobba med terapihund och mellan 20-37 års erfarenhet av att ta hand om äldre människor med demens, rekryterades från åtta olika kommunala vårdhem i Sverige.</p>	<p>Ett tema: "Frid från sjukdomsbördan för personer med demens" och tre subteman: 1. "Att vara en oavsiktlig lyssnare och använda sina färdigheter", 2. "Att vara mottaglig för känslor hos en person med demens" 3. "Skapa en tillvaro fri från sjukdom för personen med demens."</p>	<p>Grad 1</p>
<p>Swall, A., Ebbeskog, B., Lundh Hagelin, C., & Fagerberg, I. (2017) Sverige</p> <p><i>Stepping out of the shadows of Alzheimer's disease: a phenomenological hermeneutic study of older people with Alzheimer's disease caring for a therapy dog</i></p>	<p>"Att belysa betydelsen av vård för personer med alzheimers sjukdom i deras möten med en terapihund".</p>	<p>Videoinspelningar gjordes av mötet mellan personen med alzheimers sjukdom och hunden. Datan transkriberades och analyserades fenomenologiskt och hermeneutiskt.</p>	<p>Fyra kvinnor och en man, mellan åldrarna 89-95 år, från ett kommunalt äldreboende i Sverige ingick i studien. Samtliga var diagnostiserade med medeltill svår alzheimers sjukdom. De hade aldrig fått besök av en vårdhund tidigare.</p>	<p>Ett huvudtema: "Använda egna resurser och förmågor som en människa", två teman: 1. "Att låta sina känslor leda vägen med hundens bästa i åtanke"; 2. "Att vara nära och på avstånd". Följt av fyra subteman.</p>	<p>Grad 1</p>

Högskolan väst
Institutionen för hälsovetenskap
461 86 Trollhättan
Tel 0520-22 30 00 Fax 0520-22 30 99
www.hv.se